

HLEDÁ SE MUŽ,
KTERÝ MÁ DOST ČASU

Detektivky

HLEDÁ SE MUŽ,
KTERÝ MÁ DOST ČASU

Napsal

ADOLF HOFFMEISTER

NAKLADATELSTVÍ AL. SRDCE V PRAZE

1 9 2 7

126691

ÚVODEM

Člověče, pojď a kup si mne,
jsem nová kniha detektivní,
dočteš se ve mně, čtenáři,
jak osud a lidé jsou divní,
jak záhadný je život vezdejší
a že, je-li někdo moudrý,
je ještě někdo moudřejší.

Předno roku 1923

ZÁHADA BÍLÉ KNIHY

Sherloku Holmesi, Stuarte Webbsi, Arsene Lupine, Jhostejným očima prohleďte neuvěřitelnosti lidského života, odvažujte se rozluštění neobyčejnějších hlavolamů, vrhejte se zákonem náhod se střech mrakodrapů přímo do uzlu všech tajemství, jichž stopa mizí jak záhadná dvířka ve stěně, ale nedohlédnete nikdy hrůzy básníkovy a jeho zděšení v okamžiku, kdy upustil knihu uprostřed pokoje, kam vcházel pokojný podvečer vonícími okny, a vykřikl — — — — —

Ne, nemátl se a opětvání jej přesvědčilo o přizračném úkazu. Z jeho knihy, z vlastní jeho knihy, před očima čtenářovým mizela slova za slovy, celé řádky a verše. Tajuplné bílé skuliny zely mezi řádkami a nové jizvy neobsažených mezer se otvíraly na každé stránce, a nikde kolem dokola nebylo člověka.

Prohledal pokoj — byl prázdný. Vyhledl oknem — nikdo nešel ulicí. Nejmenší šramot nevyrušil ticho hladiny večera, tikot hodin a tep srdce. Jen v knize mizely soustavně verše jeden za druhým.

Napil se studené vody a kouře cigaretu, snažil se chvíli zapomenouti života. Jak neuvěřitelné věci se dějí! Klesl do křesla a vysílením usnul.

Druhého rána s ostychem neurčitosti otevřel knihu. Byla do polovice čistá, bílá. Jen číslice

označující stránky se skvěly na bílém tahuprázdném papíře.

Zákony dané bohem anebo poznané detektivy drobily se v prach přirozeností zážraků. Nebylo lze již věřit násobilce dvou, ani ve zřetelně spatřeném, cítěném a hmataném. Osobitost prostoupila předměty do té míry, že vše přestalo existovat a vše se změnilo, v čemž básně, život, ideál i praxe staly se vidinami stejně nebezpečně blízkými a stejně neskutecnými, jak daleko sobě vzdálenými byly před tím.

Zbývalo faktum svědky doložené, že v knize zmizela alespoň polovina veršů a znalci řekli, že právě těch nejlepších.

Do srdce vnikal nůž čarodějných kouzel a zanechával ránu anarchie, otevřenou a bolící všemi nespelněnými sliby reality. Pravidelná životospráva jeho se shroutila a doznaná porážka nejvyšších kriminalistů světa jej přesvědčila o nemožnosti pravdivosti. Hle, věcnosti tajemství církvi se naplňují, ruce neznámých věd zvrátí zkušenost stáletí, existují čapky neviditelnosti a jednoho dne neproměňš se v prach a popel, abys z člověka byl zemí, ani zvěčněn nestaneš se andělem, ani nepřetělíš se v jinou bytost, ale zmizíš snad pojednou mysticky a prazvláštně se světa a nikdy, nikdy nepochopíš podivné zařizení země, nebe a srdce.

Vycházel málo, usmíval se chvilami a stížen záchvatem strachu, chvěl se před nekonečnem. Ne-

bylo jistot a pevných základů slovům, výkroku i chůzi života.

A přece na mezi jara ptáci zpívali dál a tráva rosla, nic se nestarajíc o jeho poznání, poněvadž nebyla vázána vysvětlujícím rozumem, ale láskou soběstačné účelnosti. Přece se nedostávalo světem sankce jeho rozvratu, vždyť neměnost dějů přeshla jej jako chodci chodce v jevišti měst, bez ohledu na spleť závislostí v srdcích jednotlivců. Kráčel podél luk a alejí, kolem předměstských domů a s měsícem zářily ostrůvky osvětlených oken s lidskými životy na ulicích. Přistoupil k jednomu z nich a hleděl dovnitř usmířen zvláštním úsvitem jeho ticha.

U tvrdého stolu seděl nahrben hoch, jehož veškerá touha a chut bytí zářila světlem dvou šestnáctiletých očí. Opisoval z nějaké knihy.

Bože! Jak náhle spadla opona slepoty! Vždyť opísovaná kniha byla jeho knihou, a z veršů, které pomalu opouštěly papír jeho vydání, rodily se nováčkovy básně s hrdostí ryzí původnosti.

Ale ne, nemohl zkrivit ret k zlému slovu pro onu touhu očí, pro onen klid, který sestoupil nikoliv s nebes, ale s tvrdého stolu sextánova do srdce básníkovy, jenž šepтал: „Nic se ve světě neztratí. Zákony přírody trvají, je opět kázeň a řád ve světě. Nic se v přírodě neztratilo. Z básní napsaných se stvoří nové básně dosud nenapsané, a

z knihy nové knihy. Z myšlenek nové myšlenky
a z historie nové dějiny!"

Když přišel domů, otevřel zásuvku svého stolku
a vyjmul knihu svých versů. Bez hrůzy, bez zdě-
šení v ní listoval, usmívaje se hrdostí oněch ne-
známých šestnáctiletých očí. Kniha byla úplně
prázdná. Opatrně ji posunul na čelné místo své
knihovny a sebevědomě si řekl:

"Nyní jsem opravdu veliký, slavný básník."

TAJEMSTVÍ TRETNICE

Zpráva dozorcova zněla jasně: „Nelze popřít,
že věžňové jsou v tajném dorozumění se světem.
Ba mohou podle vnějších známek a nápadného cho-
vání se věžňů souditi, že hlavně v podvečerních
hodinách cosi tajně dopravují oknem ze svých
cel."

Veliký detektiv srovnal nohu přes nohu na pře-
věné lenošce a vypustil oblak modrého dýmu. Po-
koj bílošedý, nábytek vážný a bílá košile detektí-
vova svítila, neboť byl jen ve vestě. Každé slovo
zde mělo své místo, právě tak jako účelné zaří-
zení. Zbytečnosti jsou přežitky.

"Půjďme k věznicí," řekl veliký detektiv veli-
kému básníkovi a nasadil si tvrdý klobouk. Na
každém schodu schodiště měl jistě svou my-
šlenku.

Drožky a automobily stříkaly blátem ulic, kva-
pící chodci do sebe vráželi a matné světlo luceren
klouzalo se po chodnících. Nad městem prý byly
hvězdy, ale na dláždění louže. Ulice dlouhé jak
čekání milenců táhly se věcností bídy a bohatství,
stem oken a tisícem přání velkoměsta. Světla
umírala a znovu se usmívala jako volání s druhého
břehu. Tam byli již doma u stolů a rodin, u ploten
a loží, u kolébek, zatím co děti prvních lásek si
slibovaly věrnost u zdí, polepených plakáty, ve
snivé bledosti lamp a tvrdě hranatém smutku

stromů. Již přestávalo město, louže houstly, chodci byli báživější, a na prázdných parcelách nevíš ani co leží. Zdi trestnice mají hněv tvrzí a klecí na nevinné vězně. Trestnice je truchlivým koncem velkoměsta.

Veliký detektiv se zastavil. Nikde nebylo živé duše, rovně do nebe zvedaly se stěny. Přitiskl se k jejich drsné vlhkému tělu a čekal. V dálce se stíny a svěšla hroužily do sebe, jen ticho světa bylo jednostejné na nebi i na zemi. V tom něco jako motýl sletělo s římsy jednoho okna a neslo se noci vláčné a oblačné daleko k městu. A s druhého patra také slétá pavučina snů, babí léto křehké nehmátnosti a vítr jím pohrál, polaská, poceluje a noc je do sebe ponoří. Odnese.

Veliký detektiv podobal se kočce, která čhá. Jeho záda byla prohnutá, oči vypuleny, ústa zkrivena. Rukama hrálo očekávání. Jak daleko byl nyní veliký básník, který hleděl k městu. Co si tam vonělo zahradami, ne, cosi tam vonělo láskou žen a srdnatostí živých. Nepokoje město sní tše svůj sen, hle, zde jsou zapomenutí a zapomínající, kteří loupeží, vraždou a krádeží ruší tvůj spánek, zajiť kovem mříž! Nepokoje město, tišeji polož svou skráň s vlasů fuk a hřebeny mostů, v chladné trestnici na tvrdých rohožkách spí hrubí bezboží, tupě civějící na ruce, které zabily, na zdi, které mlčí.

Ale s oken odlétávaly skutečně malé průsvitné

obláčky jako zpěvní ptáci a výdech trestnice ševali záračnou hudbou, průračnou jako noční vzduch a tesknu až k smrti. Bylo tu tajemství krásné a mocné, které nechalo tvrdé zdi plakat slzami houslí. Veliký detektiv přiložil ucho k trestnici. Z nítra jejího zrychleně něco tlouklo, pravidelně a zase hbitěji, toužebně, napjatě. Mocně blio cosi v nitru trestnice.

"Ten zvuk je mi znám," cedil veliký detektiv svým koňským zuby Anglosasa, "ale nevím, k čemu jej přirovnat — to je zvláštní! Zvláštní!" opakoval, poněkud se hanbě. Netrpělivě podupával. Veliký básník přiložil teď také ucho ke zdi trestnice. I on slyšel zřetelně podivné bušení, tlukot, tep.

"To je, jako — —"

"Jako —?"

"Jako — jako tep lidského srdce!"

"Ano," zaprasl suše detektiv a hleděl na odlétající oblačná světélka. Pojednou se chopil šňůry hromosvodu a vyšvihl se k prvnímu patru, kde začínala okna vězňů. Naslouchal. Byla tma. Podpřen u zdi stál zlý vrah, černých vlasů a šepтал. Při každém slovu snesla se mu se rtů bílá průsvitná houbice a veslovala nočním vzduchem ven, daleko k městu. Veliký detektiv napjal sluch. Vrah šepтал: Marto, Marto... Detektiv špal výše. U okna v druhém patře tiše plávalo: Zden-

ko, Zdenko... a tonulo nocí. Nervy jeho se chvěly. Stoupal po laně výše a nachyloval se do malých oken. Bledé naděje bílých světélek splývaly se rtů zlodějům, krvesmilníkům, žhářům a křivo-přísežníkům. A jako koruna veliké lípy rozvoněl se veliký kvádr věznice a jako včely vyletovaly z černých cel sladká, sladká slova: Mařko! Káto! Emo! Heleno!

Veliký detektiv byl již v nejvyšším patře, kam dávali nejtěžší zločince. Snad jen netopýři, kteří tu hnízдили, a kavky věděli o jejich hříších. Sem bůh nechodil, sem chodil kat. Detektiv přitiskl svou tvář těsně k okénku a jeho oči setkaly se s pohledem nevýslovně smutným. Neznámé, černou tmou pokání zahalené rty šeptaly: Máno, Máničko...! A vánek toho slova ovanul mu skráň. Veliký detektiv zakolísal 200-m-nad zemí. Jeho oči se zavřely, ústa zbolestrněla a ruce se pustily.

Tenkrát, bylo to na jaře, stála v třešňovém sadu, jako kvetoucí rostlina se usmívala. Vzal ji okolo pasu a květinu jí položil na rty. Snad mu řekla i Joe, snad se jen usmála. Byl úplně, úplně její, kdyby jen byla chtěla, bože, bože, proč nechtěla tak veliké lásky?

Když se probudil, leže na holé zemi, mezi třemi loužemi bláta a několika trsy předměstské měsícem bledé trávy. Veliký básník skláněl se nad ním a nabízel mu koňak. Jeho druhořadý soucit předstihla přítomnost otázky: „Co je? Co je? Nalezl

jste tajemství trestnice? Čím překazíte záhadné počínání vězňů?”

„Nelze nic překaziti,“ odušil vyschle jak nikdy. „Proč?”

„Poněvadž lidé jsou nenapravitelně dobří.“

Potom zvedl svůj pomačkaný klobouk, otřel jej rukávem a neobrátil se, kráčel k městu. Bylo ne-daleko k svítání. Tma nesměle kvetla. Mezi domy proběhl první chodník; vrátili se k městu.

Pojednou se veliký detektiv zastavil před širokou špinavou louží, čokoládovým zrcadlem na zemi, tichou nehybnou vodou večerního lijáku.

„Louže,“ řekl veliký básník.

„A co v ní?”

Veliký básník nechápavě se díval s louže na detektiva a s velikého detektiva do louže. Bylo v nich obou nové tajemství?

„V té louži se zrcadlí hvězdy, pane,“ řekl krátce veliký detektiv a oba kráčeli mlčky dále k městu.

— Lidé dobré vůle již všichni spali.

MUŽ, KTERÝ MÁ DOST ČASU

Svět byl v krizi. Život a průmysl dějin vsířel veškeru kinetickou energii, která byla v řítící se ručičce hodinové, a čas lidem už nestačil. Rychlovlakové tempo života vystupňováno k šílenství rozbíjelo se bolestnými ranami existenci na hrotech ručiček hodinových a uštváno na stadionech ciferníků, jak cyklista po šestidenních závodech, klesalo za obět době. Co bylo platno využití pohybové teorie v Einsteinově zásadě relativity, k čemu byly minimální okamžiky rozkoše, stanovené vládou? Čas byl příliš krátký lidem od noci ke dni a od oběda k obědu, od narození k smrti. Bylo třeba nabýt více času!

Tak soudili i velký básník a velký detektiv, kteří letěli 200km. rychlostí ulicí novorožskou ke svému domovu. Jejich myšlenky vězely v jejich kapsách na schunlaném prostěradle novin, které hlásily, že se vyskytuje na zemi člověk, který má času dost!

„Najdeme ho,“ řekl velký detektiv, zasunuje čtyřbokou dýmku do koutku svých úst a tváře se neodvratně přesvědčeně.

Veliký básník byl v tu chvíli ujištěn, že člověk s časem bude nalezen. V duchu jej již oslavoval epickou básní o 12 zpěvích, neboť tvořil s tempem doby, ne jedno divadlo za sezonu, jako kdysi očíšní dramatici, nýbrž průměrně 659 veršů za

krychlovou vteřinu. Veliký básník byl přesvědčen, že člověk s časem bude nalezen a využítován do krajnosti!

Vždyť podlouhý obchod časem se rozmohl šílenou měrou. Soukromníci jej přenechávali v balících, ponechávající jen nejnútnejší chvíle života pro sebe. Čas vězňů byl rekvirován a konserován pro státní úřady a armádu. Presidentu republiky darem a z úcty věnovali dělníci a citelé po 2, 3 i 5 minutách ze svých odpočinků, a malé děti, dosud nerozumné, byly rodiči hanebně o čas připravovány. Ale různost časů lidí vedla k nekonečným a dalekosáhlým konfliktům v rodinách, správě státu. Konstrukce světa se hroutila, vír pokroku zmítal jím v křečích, a zkáza země volala zoufalými hlasy po někom, kdo má času dost.

„Najdeme toho člověka,“ řekl detektiv, zasunuje do levé kapsy revolver, do pravé náhodou nalezené předměty jako šroubek, spínací špendlík, vlásenku, knihu básní uznaného poety a jiné předměty, vesměs bezcenné, kdo však ví, k čemu budou dobré. Člověk nikdy neví, bůh to ví.

Veliký básník a detektiv probíhali se nejrušnějšími třídami, svištěli jako střely k nebi v rychlostních zdvižích, ponorkami provtrávali hladiny řek a v nejrušnějších přestrojeních (neboť to jest nevyhnutelné) hledali člověka, který má času dost. Vášen jejich očí a chvat nohou zanesly je oceánem třístokrát divočejším než za starých pomalých let,

letadlem letícím dvojnásobnou rychlostí světa, a vším bezmezně průhlednou daleko do středů koulí, kam civilizace a kultura doby zalétala jen radio- vými stanicemi a telegrafem nádrží. Život zde nevysílil doud světoznosti běhu, a lidé mezi prací měli čas dýchat, a i když jim nebylo přáno políbit své milé, v autech mezi ministerstvy, na počtůvkách měli vzpomínout na staré doby, kdy dědeček mohl s babičkou za mlata prosedět hodinu na stráni za rádražím, prosnívaše okamžik tiché a čisté, pramenité lásky před západem slunce. Mohl ji i za ruku vzít a na rty ji políbit. A nezaměstnaní dělníci, kteří právě nebyli nuceni kvapit a demobil, strátním průvodem anebo na rychlousi tisknout letáky stávek, mohli i říci mezi sebou: bylo to asi krásné!

Veliký detektiv uvolnil krok. Kolem nich mi- zely stromy silnice za Prahou, vily a červenými střechami tonuly v minulosti chvil a tyčky v ní- tech utíkaly nazpět rychlostí telegrafních stojanů, viděných z vlaku. Bylo třeba státí samé napad- nými v podivné zemi a proti se dva převleklí za dvojicí bučících krav a uhanělí havraníci venko- vem za Raagou, veselé se odměňující ocasy a vy- známé bučice.

Veliký básník zastihl užima neboť velký de- tektiv roztáhl nozdry — věřil i Detektivovo chřípi se zadrželo. Zastavil se u plotu malé venkovské stanice se zvonivým jasným signálem. Detektiv

měl pohledem slonětku bromovodu a ostrý děmatý strčivcí na zemi. Náhle sotva patrný záblesk radosti prolehl jeho znakem. Leč veli- kému básníku stačel. Bylo nesporné, že veliký umělec kriminalistiky rozřešil záhadu tajemné existence člověka s dosti časem. Na zdi bylo ne- uměnou rukou ve výši 1 m. napsáno: kdo to čte, je vůl. — Detektivovou tvář přelétl spokojený úsměv a veliký básník odelnav dotěrné mouchy zhluboka odpučel.

Zatím v dalece lidé, se štváli pro kousek zlatého zvuku požárající kilometry a zatajující dech. Plíce civilisace zvedaly hrudník světa nepravděelnými záchvěvy závodního běže před cilem. Oči žma- liatky se napily a nejzatemněnější kočí říkal: teď se něco musí stát! — Krise rychlostní dostu- povala vrcholu. Hrdina shroutení se neodvratně blížila, vše závlacím nalezení dostatečné zásoby nového času. Bučinnost byla vyčerpána, životy dětí až do desátého kolena vzaty na úvér předem, čas enamenán na burse bláznivým úsilem — stroje a lidé padali uťváni na ulicích. Přijde již ono spásné slovo: našel jsem?

A zatím u předpražské stanice (podle prasta- rého kalendáře by bylo nedělní odpoledne), si spokojeně bučel detektiv. Z dálky se ozýval zpěv: Silnice bláží předemnou, .. a pan Neděle s křo- boučkem na holi vrácel se z výletu. Gumový límec odepiat mu visel přes rameno, hlava se pobou-

převla v rytinu chaze a očiboudily a lesa do lesu,
z hor do hor a do údolí.

Nádražním náspem se třil elektrický Dvák
rozpaluje se letem do bla. Stanice zdáněla jeho
přijezdem, přivodil hvízdali a pan Neděle se dal
poklusem a vršku k nádraží. — Znovu zahvízdali
a vlak zmizel, jen kolejnice se chvěly jeho vzpo-
mínkou.

Pan Neděle doběhl nádraží, zaklel, ale pak, za-
styděl se, řekl odevzdaně: „Eh, co, at si jede,
počkáme na druhý, času máme dost.“ — Chvil
usednouti na patník před stanicí, ale v tom por-
blíže stojící krásná zastavena do koutku své, slavní
pěknou anglickou dýmku skokem stála před ním
a řekla: „Pane, zatýkám vás pro dobro civilisace,
Jsem veliký detektiv!“

Veliký detektiv odepjal hbitě své, výmě, a na
jeho paau se natýkla jáma, vždy detektivu.
Veliký básník opřel se na stanicí, Zvláštní vlak.

Detektiv vstal se na stanicí, Zvláštní vlak.
Telegrafujte. Člověk, který má host čast nalezem.
Joé Bill, detektiv. „Nádražní budova burácala
jeho rozkazy. Rozčilení zmlčelo se zvonit a
slov, dráty praskaly křikem slov, svět byl
zachráněn! — —

Veliký detektiv vrátil se vst pro pana Neděle,
aleťen, nešel spokojeně na vršku a chápál. Vede
něho, ještě veliký básník a snil jistě největší ze
svých básní.

„Vstávat!“ zabýval veliký detektiv, „spěchejte,
musíme zachránit civilisaci!“

Dost času,“ odvětil pan Neděle a obrátil se na
boku.

Veliký detektiv pohledl na oba spící, pak přes
jejich hlavy na řeku, obilí a hru korun, stromů, na
bílý obláček na nebi. Nikde neletěl aeroplan. Po-
mysli na řev peněz a industrie, na šílenou rotaci
železných kol, soudobého života tam za vodou, na
smutek, zaneřádění, na beznaději, vysokých cih
bez boha, na zoufalost zápasu pro nic za nic, na
vše, co nemá být a na to, co v lidech spl, a řekl:
„Rodej, máme, dost času,“ a položil se podle
obou přátel. Nad ním plulo vysoké nebe.

Přednosta stanice vyhlédl ze dveří, když vlak
již stál připraven. Usmál se a pravil jen: „Máte
pravdu,“ pak šel na blízku paseky sňat jahody.

STÍHÁNÍ BOHA

Bezcitnost a cynismus je znakem obchodníků bohatých až k smrti a krvežíznivých po nedobrotě roastbeefech a bečfestečích. Pan Plenta byl velkým akcionářem zúrodněné Sahary, jižně od Alžírka a na východ španělského Maroká. Pročítal právě bursovní věstník, kde na žebříčku známů nejvýše vylezla Plenta-Sahara, popíjel znamenitě mokka a mazal na hůlku na dva přety jahodového jemu. — Telefon jej vyrušil, a pan Plenta již nedokončil snídani. — Odpoledne toho dne byl na místě katastrofy. Samum a požár použité převálil se od Timbuktú na celou zúrodněnou oblast a měkké vlny písku se přesypávaly tam, kde hrda města a továrny nesly Plentovo jméno. Velkoakcionář Plenta byl celý bez sebe. Všechno namáhání, všechny peníze, všechna budoucnost byla pohřbena tímto jasným, měkkým pískem, který v japonských dřobnomalbach se vykroužil do naivních forem kopečků a dolin. Jeho dromedár se zabýval hluboko do písku a živý kov slunce spálil nesmírnou plochu prázdného zármutku svou krutou útechou. Karavana potkala polonahého muže, jehož oči sípaly hrůzou jak popel.

„Jsem poslední z měst a krajin, obyvatel ztázy světa, dějte mi pít!“

Dali mu napít znamenitého líkéro a ubožák jím

za to vpravoval do posledních otamžících zúrodněné Sahary. O slanech polí a lesích, které pod horkým aněhem písku zlámaly větve a pak usnuly nesmírně závějí, o ženách, které jako Danae odevdaně očekávaly zlatý dešť žhavého nebe, o dobytku a mužích, kteří se skryli ve stanech a potom byli zadrženi závažím pískové laviny. Nebyly zasypány toliko kórtinky paně Plentovy, celý jeho movitý a nemovitý majetek, ale i lidé a jejich touhy a lásky a bolesti. — Pan Plenta upráskl nuce a seskočil s tvrdého sedla na hrubý dromedárově. Jeho gesta a sevržené rty neprozrazovaly již beznaděj a smutek, ale zlost a bezmocný hněv.

„Koněčně výbuch!“ jako granát dopadnuv na zem a odpáje vzteky!

„Kdo je viněn, kdo je tím vším viněn, kdo se stal touto bídnou spoušťí?“

„Bůh, zasápal poslední domorodec a pokřikoval: „Bůh!“ opakoval pan Plenta. „Bůh?“ —

„Dobrá,“ řekl konečně, neboť v něm uzrál převýšimysel.

„Aniž děje napětí Středozevnímu moři myslíš si, Máme ještě spravedlnost a trestní soud, máme tučné advokáty a dobrou justici, pořádek musí být! A tohle je proti zákonu, to je zlášťství, svévolně ničím cizího majetku, zlobím zabít,

vraždy, rušení pokojů, přestupek proti uličnímu řádu a hanebnost veskrz.“ — Z Alžíru poslal telegram velkému detektivovi: „Stihajte Bona a dodejte jej soudu. Plenta.“

*

Velký detektiv nacpal dýmkou a vyšel z domu. Ohlédl se ze zvyku kolem, nejde-li právě hledaný Bůh mimo, neboť to je zvykem osudu sesílati náhodně štěstí do rukou a stíhaný sám kdysi řekl: hodně štěstí do rukou a stíhaný sám kdysi řekl: kdo hledá, nalézá. Ulice byla posněžena a otisky bot se černaly mokrajícím blátem. Detektiv se rozběhl mrazem rána, bylo časné, lidé teprve vstávali, měl radost ze života.

Věděl jasně, že nebyl jeho úkol maličkosti. Bůh dovedl velice mnoho, jak se přesvědčil pročta včera večer celou biblí, dovedl se proměňovat a chodit po vodě, sytit několika rybkami a uzdravovat mrtvé, vcházet zavřenými dveřmi a jiné věci, tedy vážný konkurent a nebezpečný případ. A pak, kde najít Bona? Byl hned tam, hned tady, bude to těžká práce, pomyslí si, ale vítr vál mu do tváře, která červenala mrazíkem a osvěžení čílo mu v rukou. „Začneme tedy.“

Zvyklý rychloběhu událostí a tempu aviatickému probíhal s neuvěřitelně čerstvými postřehy, vždy znova zklamán, všemi studenými kostely, vysokými katedrálami a malými kaplemi velkoměst, vši a samot. Zobrancel na ruby zařízení oltá-

řů, rozvrtal tajemné schránky svatoctánek a rozbíl všechna tajemství sakristií, ale marně. Nikde nebylo Bona. Převlečen za tučnou kuchařku slijdl ve fárách usmívaje se buclatými rty a velkými vnadami, které druhého dne se seschly v souchoťnášskou hruď svíčkové báby, která šukala po lodí chrámové. Ale v kostelích nebylo Bona. — Byly prázdné a kroky v nich zněly jak v neobydlených pokojích. A zima, co za nehty leze, vanula gotickými okny a hvízдалa v píšťalách varhan. Ne, zde nemohl bydlet Bůh. Dokud zde lidí nebylo, nebylo tady zbožné myšlenky. Jen kostelník chodil sem a tam a shasínal svíčky.

Jednoho dne, vysílen a s reumatickými koleny (neboť vyslechl křeče poslední dobou třicetist tisíc mši), vyšel z chrámu páne svatého Ignáce na Karlově náměstí. Setřásal jiskrný sníh s kožichu a hrál své prokřehlé ruce na dobrotvěm srdci své dýmky. Saně přejely zvonice, elektrika zaskřípala v zledovělé zatáčce kolejí a někde hvízдалi brusiři. Nebe bylo jasné a andělé po něm létali jako stěhovaví ptáci. V přízemních oknech svítili lidé. Detektiv měl hlad a nahlédl oknem do teplých vyhlátek pokojů. Zdálo se mu, že svobodný člověk nemá domova, že je vždycky jen běžencem zaměstnání. Hle, dnes je Štědý večer, napadlo jej a již i plán uzrál v jeho hlavě.

Zkounal opatrně, ukryt stínem lucerny, byt chudého úředníka s počestnou manželkou a dvěma

dětmí, nedočkavými jako snoubenci krásy svých dárek. „Ježíšek přijde, přijde Ježíšek,“ říkaly. Otec je houpal na kolenou a matka vyšla z pokoje. Na nevkusném nábytku ležela lhostejnost dětí, které toužily po něčem novém, novém alespoň pro okamžení, novějším než plyšové židle a hliněné pálené sošky, kouřící žába a zpívající Tyroláček ve vitrině se starým nádobím. Potřebovaly kouzla a říkaly „Přijde Ježíšek“. Proto tatínek říkal: „Ježíšek přijde, rozsvítí stromček a zazvoní. Dnes je Štědrý den.“

Tou dobou se již velký detektiv plazil po zdi pokoje, převlečen za pavoučka. Prolezl pode dveřmi tajuplného pokoje a stanul před stromčkem ověšeným několika malíčkostmi a cukrovím. Vylezl na strop a čekal. V jedné ruce držel browniing a v druhé patentní pouta. Pozor! Teď! Druhé dveře na chodbu se otevřely a paní oficiálová vešla. Rozsvěcovala stromček. — Tedy takových přestrojení užívá Bůh, pomyslí si velký detektiv a spustí se na vláknu své pavučiny až na pět centimetrů nad účes počestné manželky úředníkovy. Tak blízko Boha nikdo jistě nebyl. Paní sáhla po zvonku, kterým zvoníval Ježíšek, ale v tom ruka detektivova jako závaží moci jí padla na rameno.

Když bylo po večeri a všichni se dosyta nasmláli detektivové omylu, rozloulčil se, poděkoval a vyšel na ulici. Hvězdy jak kousky ledu visely

na střeše světa, bílé ojínné domy byly na povrchu studeně hrubé, ale uvnitř se lidé líbali pod snítkou jméli. Kostry černých stromů suše harasíly a nejchudší žebraři kradli své vánoce na ulicích, zapomenutých rozmarů a vzlyků. Polozmrzlý invalida seděl na lavičce v parku a modrá prokřehlá prodavačka sirek a prskavek s ním hovořila.

„Ani modlitební knížku nemáme a dneska jistě že umřeme,“ říkala dusíc se kašlem.

„A ještě ne, ještě neumřeme, v každém z nás je kus dobrého Boha, proto tak dlouho žijeme, že je Bůh nesmrtelný, plač děvče a něco říkej, všechno může být modlitbou — je-li to řečeno upřímně, v každém z nás je kus Boha,“ říkal starý žebřák a veliký detektiv se zastavil.

Jak jiná byla moudrost této zříceniny života od jeho bystrozraké touhy a hlasité spravedlnosti pana Plenty. Jak pravdivější byla jeho pravda. A jak těžký byl jemu svěřený úkol.

Ale Boha v kostelích není a v rodinách je jen klamem malých dětí, v lidech je ho jen po kouscích a kousek Boha panu Plenty nestací. Kde jednou bude přítomen celý, celý, mocný a velký, všemohoucí, nejvyšší dokonalý a spravedlivý duch? Veliký detektiv zazoufal nad svým posláním, snesl s pudy své lyže a hole a na Boží hod vánoční vyjel si k Matěji na stráně, ubíhati po kopcích pokrytých božím mírem. Mráz jen hvízdal, bylo sedm hodin ráno, Praha spala v bílých peřinách a na

kopci nebylo daleko široko člověka. Neposkvrněná pláň světa ležela kolem dokola a země ani nedýchala. V ní nebylo ničeho, než zkrchlé kosti a starosti, ale nad ní tisíce kilometrů skleněného prostoru, vzduchu jako kámen, sladěného ve vysoké C. Pojednou se středu nebe vypadal černý bod a na zem sletěl pták. Zpíval:

„Bůh byl kdysi na zemi, ale již není, lidé ho vyhnali na nebesa, kde sedí s Bedřichem Smetanou a jinými velkými hudebníky a dívá se litoště na ten kulatý plod života svého, oběžnici zemi, co na tocích již počala mrznouti rozumem lidí a jejich filosofii. My ptáci a po nás hudebníci jsme ještě prostředníky mezi ním a lidmi a máme strach, abys Boha nenašel a nevydal soudu. Tam by jej jistě zabili anebo vykořistili jako stroj až k smrti. Ale hle, kdyby nebylo Boha, nebylo by dobrých věřících, oslavných ptáků a velkého vinění přírody k jeho cti a chvále. Země by neměla naději věčnosti a stala by se kolonií lidí, židů a strojů, kteří by věčně a věčně vykořisťovali půdu a někdo by nepřišel, aby spravedlivou dlaní písku přikryl otisk chrupu civilizace v mase panenského globu na Saharě, nebylo by chladivých povodní, které trhají umělé hráze a zdymadla, nebylo by orkánů, které potápějí válečná loďstva, nebylo by ohňů, které zachvacují stokomínové prachárny a továrny na nitrógylycerin, nebylo by regulativů světu a projmadel zlu, které řídí vývoj rovnosti na ze-

mi. Víím, že v přesunech válek a výbuchů sopek vzpouzejícího se světa jámu inženýrské vlády zahynou dobří a chudí lidé a Bohu je jistě jich líto. Víím, že je to jeho veliký hřích, ale ve vesmírném prostoru nelze mu pracovatí detailně, hle, řídí na sebe. Ale ty, milý detektive, rozmysli si svůj čin! Kdybys poznal Boha, byl bys po prvé v životě šťasten a nikdy by tě ani nenapadlo stíhat a lidé jej nechápou a do všeho si jej zosobňují, do knih a kněží, do církví a kázání a všude jej vidí, jenom v něj nevěří. Lžou si teorie, aby pravdu nemusili znát. Kdyby ses vrátil bez Boha, poslali by tě na nebe pro něho, já mám strach, že bys jím Boha vydal. Avšak lhářům leží! — Vezmi mne, již dosti jsem zpíval mezi nebem a zemí, patře zrakem nestranným na přehlednou mapu světa; vděm Bohu za slunce a nebe a oblaka, za hnízdo a malá vrabčátka, chci za něho se obětovat. Vezmi mne a vydej mne soudu lidí říka: Vedu vám Boha — hříšníka.“

Veliký detektiv byl unaven hledáním Boha a vrabec byl lidsky domyšlivý. Vrabec docvilikal a soudy jejich byly hotovy, Bůh nesměl být dán na pospas lidem špatné vůle, bylo třeba jej zachránit. Byl unaven hledáním Boha a humor dramatu obětování se mu zalíbil. Konečně, lidem je dobrá lež.

„Přijímám,“ pravil veliký detektiv. Sjel s kopce s vrabcem na lyži do města. — Jeho náhlé objevení vzbudilo sensaci v ulicích. Davy jej očekávaly na náměstích a detektiv ujižděl, usmívaje se v duchu smírem světa, neboť nikoliv ve městě, ale za městem na holých kopcích a v pustých dálkách padá Bůh vločkami sněhu do duší, a z nich klíčí víra, že není vše ztraceno pro lidství na zemi, dokud jsou ochotni tvorové obětovati se noži kultury pro vyšší vznešenější pravdu, o které jednoho dne přece vyjde najevo, že byla lží.

Před vchodem trestního soudu je očekával pan Plenta a senát zasedl v černých talárech.

Veliký detektiv stál v kostkovaném kabátě uprostřed nabitě síně přelíčení. Soudce, pan Má-úcta, nasadil si nyní brýle a zarecitoval:

„Můžeme začít.“ —

„Pane detektive, přivedl jste obžalovaného, řečeného Bůh, aby mohl být souzen?“

„Ano,“ řekl detektiv a celé posluchačstvo se nachýlilo kupředu; bylo před ohromným okamžikem světa. Takto lidé dvchtí trestati.

„Zde jest,“ řekl detektiv a z levé kapsy svého kabátu vyňal rozcuchaného vrabce. Úžas vystříkl okny až na ulici. Křivé úsměvy zjizvily tváře patriarchů a vyrovnaných advokátů.

Předseda vyptával se rozpačitým hlasem malého vrabčáka, který hopsal po sále a kloval mezi parkety.

„Jste Bůh?“

— Ano. —

„Jste všemohoucí?“

— Ano. —

„Jste otec náš?“

— Ano. —

„Jste stvořitel nebe a země?“

— Ano. —

„Jste tudíž odsouzen k smrti.“

Veliký detektiv se otlásl. Jak hrozná a bezohledná je justice světa. Slepá jak její emblém, nesmířitelná jak skutečné umění. Dav jásal, noviny bubřely frázemi, řečníci řvali nadšením a předsident podepsal rozsudek smrti.

Zase byla hvězdná noc, jako by se nejednalo o vrabčí smrt. Zase rostla světla na nebi a harmonia v kostelích hrála. V kavárnách se svítilo a ve výčpech zvonily pivní sklenice v připitcích. Kořálná vůně šla u země a u nebe voněl mráz. Snad někde daleko pod sněhem pokvetou první sněženky. Veliký detektiv plížil se k žaláři velkoměsta. Tam v některém okně úpíš, oběti nevinná, ptáku, kterýš ošálil svět, ptáku, který zpíváš píseň tak dojemnou na ubohých hlasivkách vrabčích! Věznice byla strážena třemi oddíly vojska. Dlel v ní po prvé od počátku světa Bůh.

Detektiv vrátil se smuten domů a řekl velickému básníku: „Příteli, nechám svého řemesla,

neboť napomáhati světské spravedlnosti je špatnost."

Ráno měla být poprava. Sbor soudců, vláda, žaláři, a v poslední řadě velký detektiv, přiblížili se ke dveřím cely číslo 1395, kde byl největší vězeň světa.

Zaskřípal zámek, dveře se otevřely — komora byla prázdná. Bůh uštl.

MILENCI

Během posledních let se položily továrny na gumové dunilky a celoplátně, strojem vyšívané povlaky všechny. Nebylo prostě dunlajících, ani zavínavých. Mláď bylo zlomeno, nastal život od základů moudrý, neboť nikde nebyly děti, které by korigovaly chyby otců. A ve vyjeté koleji pokroku ješlo vozidlo současnosti rychleji a rychleji.

Ale nejen tyto hlavní předměty (dunilky a povlaky) zmizely z výkladních skříní, ale zmizely i ony znamenité výrobky dekadentní Francie i výrobky domáci, jež svoji gumovost hlásaly dříve ve sloupcích inserátů současně se vzletnými jmény Kolonia, Olla, Neversplit, Fylax, Primeros atd. Nebylo chuti užívatí jích, a také času k radostem nebylo.

Práce, která přece nikdy není a nebude snem dětí, které dnes ještě jsou jedinými básníky, vstoupila do hlav a rukou obyvatel světa jako jediný cíl a jediné heslo života, poněvadž právě těch dětí nebylo. Nebylo mladých lidí a tedy nebylo lidí vůbec. Svět se podobal strojoavně.

Již dávno zanikly populační recitace a přednášky porodučníků: s církevní zanikla kázání o lásce manželské a povinnostech mateřských. Zapomenuty ležely Amores a zapomenut stál na nebi Bůh. Neboť všichni lidé pracovali hbitě a svědomitě, dávno ztratitve fantastické schopnosti k výmluvě

a touhu po lenosti. A práce bylo tolik, že nikdy nekončili, ale vždy začínali. Jen N. Poe, soukromník, anebo jinak starý Joe Noe Poe, sbíratel tvorstva, seděl v lenoše a nervosně překládal nohy přes sebe, uvažuje takto:

Každý člověk si dá anebo má dáti nějaký životní úkol k naplnění. Stane se tím užitečným člověkem oprávněným přijímat tituly kulturních systémů a úctu neproduktivních lidí. Někdo si vezme za úkol provést světovou revoluci, jiný dosáhnouti severní točny, třetí dosáhnouti rekordu v autozávodech, čtvrtý získat úplnou kolekci bornejských známek a pan J. N. Poe sebrati po párku všech živočichů. Snad mu to bylo již předurčeno při křtu, když dostal jméno biblického Noe.

A nyní zesmutněl tlustý pán v lenoše a uvažoval dále: Každý cíl musí být bohužel splněn. A co potom? Ve zvěřincích a zoologických zahradách páně Poe-ových řvou, vyjí a dupou párky všech tvorů a pan Poe nemá, co by dále sbíral. Odhodil podrážděně doutník z okna a plivl za ním. Pak si zajel autem do veliké Zoo.

Byla pustá jako prales anebo krajina na měsíci. V klecích smutná zvířata smutně snila o dávno zašlých časech, kdy běhala volně a bez zákona pouští či džunglí, létala oblohou či plula oceánem Indickým.

Pan J. N. Poe jim nerozuměl, ale cítil vyčítavé pohledy zvířat. Zadíval se proto k nebi, prostě

modrému nebi, kde nebylo nic. To nejsvětější nic.

Když vtom cítil, jak mu po zádech leze pohled jistě ze všech nepronikavější. Pohled tak sugestivní, že musil se otočit jako na povel. Za ním několik kroků stál podivný člověk.

— „To vy jste majitelem tohoto zvěřince?“

— „Ano, jsem sbíratelem živočichů, a bohužel je moje sbírka už úplná.“

— „Není!“ vykřikl veliký básník, neboť to byl on a tělnatý pán Joe Noe Poe poskočil radostí jak kopací míč. Tančil na pískové pěšině, vyhazuje svůj tvrdý klobouk do výše a plácaje se přes tlusté boky.

„Chybí vám zde ještě člověk. Člověk-živočich, který miluje a je láskou blíže zemi než vy, který se pohybuje ve smyšleném světě číslic, než všichni současní obchodníci a inženýři bledí vynalézavostí a přesností. Chybí vám zde člověk, aby byl obraz zajateckého tábora úplný.“ Pan J. N. Poe vytřeštil zraky a poslouchal jako nasloucháme bláznů nebo profesorů. —

„Tisíce tvorů jste zavřel do železných klecí,“ pokračoval básník, „dva tisíce smutných očí vám vyčítá smrt své svobody. Hle, všichni jsou oloupeni, ale nejvíce oloupený není ještě mezi nimi. Zavřete do klece posledního, nejvyšší druh živočichů, párek lidí, kterým se říká milenci a bude váš žalář úplný, bude i váš ráj úplný. Neboť toto nešťastí tvorstva je lidským rájem.“

„Ale vždyť není takových lidí, jako vy jste je jmenoval, není takových stvoření.“

„Musí někde být! Musí! Najdu vám je!“

A básník utíkal z moderního ráje bez lidí, ale za to s železnými mřížemi. Pan Poe chvíli podúpával v překvapení, ale pak krvavým smeknutím odporůčev se zvěřinci nadšeně skočil do automobilu, uvažuje o tom:

„—že jeho cíl není dosažen, chvála bohu! Zbývá nalézt člověka. Vynaloží na hledání zbytek svého jmění, jen když cíl není ještě dosažen,“ a vyskočil z auta, vrtil se do svých pátracích kancelářích s puánským „Hurrrrrrrrr!“

Karavany slidičů plížily se městem v následujících dnech. Jejich očím neušel nejmenší posunek lidskosti, který uvidl zděděn v lidech nové doby. Ale zklamání se navraceli domů a pan J. N. P. byl nucen v noci na posteli uvažovati: „—že bohužel není jistoty ani naděje v nalezení dvou zamilovaných lidí, kteří patrně vymřeli současně s povátrami na dmušky a strojem vyšíváné povlany. A že bohudk dosud se nepodařilo takové lidi nalézt, neboť pak by cíle bylo dosaženo.“

Po třech měsících, po jednom roce, po jednom roce a půl, vždy v noci uvažoval ještě stále stejně, ale již nikoliv tak bystře a soustředěně, neboť vúčhledě chřadl a třásl se strachem, že před smrtí nedokonaá úkolu sobě vyčleněho. Jako múra ležela na něm starost o vypátrání dvou milenců pro

38

Poeův nový ráj (J. N. Poe's New-Paradise), sevrhel rukama polštář a odkopal peřinu. Nespál již třetí noc.

Vtom velký lomoz v domě, dveře letí, mlátí, nějaký pokřik a s pruhem světla vstoupil do pokoje básník s velkým detektivem a ještě něco, příkrého plátnem, tak jako bývájí sochy v museích chráněny před prachem.

„Vedu vám milence!“ vykřikl pathetický básník a pan Poe poskočil na pružných perách své postele jako tehdy na pěšině v zahradě. Ale pathetický básník gestem umělce odkryl roušku se dvou postav, které ret na rtu stály v pokoji, netušice zděšený pohled pana J. N. Poe-a, jehož ústa klopýtala: „Jéjé, co to dělají?“

*

Klec č. 365, útulná klec s krajinkou, zahrádkou, plotem a slunečnicemi, tak jak ji navrhl veliký básník, s domečkem, s kuchyňkou a širokou postelí, s kanárkem a houpačkou u plotu, tato klec chovala největší poklad sbírky zesnulého pana J. N. Poe-a, rytíře řádu pokroku, JUDRA, PHDRA, INGCHEM atd. Před ní stál nápis na emailovém štítku:

MILENCI,

inventární čís. 69.353—4, arch. N/III Bs,

pralidé (homo poeticus).

39

A kolem štítů spala zahrada smutných očí a zajatých lásek. Stříbrný měsíc, co mezi stromy blouhdí a světlo slzí, zašel za vysokou budovu státní radiocentrály, a mezi komíny hydrofabriky vykroužlo slunce smutnější ještě než bledý srpek. Ticho pěšin a cest ozvalo se osamělými kroky chvátajících hlídačů a v poledne, když lomož okolních ulic, drkot tramwayí, drah a hluk motorů řádil jak šílená kapela čermochů, zařval v zajatém ráji král pouště.

Nikdo nepřišel do zahrady než básník, který byl přítelem všech zvířat i milenců.

Pozdě na podzim již padalo listí červené a žluté, zašustily kroky po cestách a několik cestovatelů za obchodem a několik žurnalistů zabloudilo do zahrady sběratelovy a pojednou stanulo před klecí s Milencí.

Jejich obličej se protáhly a zase rozesmály, podívali se nechápavě kolem a zakoupili housku, aby jim nakrmili podivná zvířata, o nichž nikdy neslyšeli, až vylezou. Ale houska jim vypadla z ruky a sežral ji vlastní jejich pes.

Dva krásní lidé vyběhli z chatrče, netušíce, že může být člověk, který by o nich věděl a o ně se zajímal. Krásný člověk chytil krásnou dívku a přitiskl ji k sobě vroucím polibkem.

Tu ucítila pí Stopwellová, jak její ňadra se dotekla hrudi obchodníka treskami a její oči po-

hleděly k jeho rozpačité příjemnému obličejí. Jeho ruka hladila její rameno a když podivně rozladěná společnost opustila klec Milenců, ve stínu několika stromů a za řevu královských tygrů se několik rtů nikdy nelbaných spojilo žhavě dlouhými polibky.

Od té doby přicházeli častěji lidé a skrytí za stromy a svítilnami číhali na bezstarostné štěstí Milenců. Reportéři a filmoví operatři točili nejsensáčnější film sezony, který nabídl domy do posledního místa. Přicházely zástupy mladých lidí a cizinců v houfích s průvodci v čele. Milenci povšimli si, že jsou terčem pozornosti stohlavých zástupů a s úsměvem na rtech rozdávali lidem pohled na lásku, věčně se měnící a věčně stejný. A někdy přistoupili ke mříži opřevše čela o studené kovové pruty klece, mluvili s lidmi, a vypravovali jim o první lásce, o divčím úsměvu, o padajících hvězdách, o kvetoucích růžích a sedmikráskách, o motýlu, který letěl nad horami, o srně, která milovala měsíc, o panně, která zemřela touhou, i o básníku, který o tom nevěděl, že je básníkem. A lidé poslouchali a poslouchali tichým slovům, zatím co stroje tloukly, klapaly a vrčely v betonových domech kolem dokola.

Atd., atd., atd. to bylo, až praskly zámky klece a nebylo rozdílu mezi zajatými a diváky. Atd., atd., až jednoho dne vešel do velkoderogerie Hudsonovy na 135. avenue velký detektiv, typ muže civilisace a techniky, člověk z čísel a rozumu,

květina ocelová s mramorovým pohledem, bystrozraký stroj času a života, ano, veliký detektiv, a žádal gumový dunlíl.

DETEKTIVNÍ POHÁDKA

Západní říše moudrého a mocného krále, ještě moudřejších a ještě mocnějších poddaných, byla nejslavnější říši doby, neboť byla nejpokrokovější. A lidé si zvykli dnes říkat, že pokrok je slavný. Všichni královi poddaní i král sám trpěli nejznamenitějšími vymoženostmi civilisace, byli ověšení prapraktickými přístroji, dráty a magnety a hlavně jejich čas každodenního života byl oplodněn ohromnou výkonností, která je štvála k rekordnímu samospořehnému životu ve znamení pokroku.

Toto znamení nesla i korouhev králova a o velkých vítězstvích technických věd nad bezbrannou zemí a nahou přírodou zaválaly s oken mrakodrapů pokrokové zástavy, s královým znakem vrtulí a hodinkami. Nejstarší tradice pamatovala samojediná praporů jiných, praporů s křížem anebo třemi lillemi. Na královském zámku tedy vlála standarda pokroku a chvátající občané království, ač neměli čas po ní se ohlédnouti, přece ji tušili nad sebou.

Král, diktuje do fonografu parlamentní řeč, pojednou ustal a podíval se oknem ven. Byl pozdní večer, první máj. Stříbrné hvězdy svítily rozsety po nebi v jisté se světem nesouhlasící disharmonii a v bezpečném nepořádku.

— Ty hvězdy budeme také jednou musít pře-

rovnat, pomyslel si nejprve král, ale pak jej zaujaly ty záhadné obrazy, zdálo se mu, že tančí, že se sestavují ve věnce a vzory, a ohlédl se, komu to říci. Byl v pokoji sám, s bezpočtem sluchátek, zvonců a kontaktů, které s tupostí jen nejdůmyslnějším strojům vlastní civěly na svého krále.

Znovu se podíval na hvězdy, cítil tak nesmírnou potřebu říci někomu něco o této nikým nedotčené dosud nádhře. Cítil onu podvědomou hrůzu a úctu k panenství oblohy. Zazvonil a dveřmi vešel dvorní maršálek, oholený pán, ustavičné pohotovosti.

— Vidíte ty hvězdy, podívejte se na hvězdy, volalo J. Veličenstvo.

Maršálek otočil hlavu ztrnule ke hvězdám a ještě ztrnuleji pohlédl na krále. Zdálo se, že má huboké obavy o zdraví J. V.

Neříkáte nic těm hvězdám? zahrml panovník, ale ztrnulý maršálek opáčil s nezadržitelnou hbitostí a sebevědomým klidem:

Nic, Vaše Veličenstvo! O všech hvězdách víme již vše, Vaše Veličenstvo!

Veličenstvo s nebývalou a nikdy nevídanou prudkostí nakoplo maršálka, takže obloukem vletěl zavřenými dveřmi na schodiště i s výplní, po které sjel schodištěm o 36 pater níže a zůstal sedět hluboce zamýšlen nad příštím státem, jemuž vládne šilený král.

Ale král probděl celou noc, chodě od okna do

knihovny, listuje v zežloutlých starých knihách a znovu vyhlédáje k neznámému kouzlu, jež hvězdami přibito viselo na obloze. Knihy čím starší tím lepší jsou, byly-li kdysi alespoň dobré. A v těch nejstarších byly věci nejpodivnější, a v těch ještě starších jistě ty nejpravdivější, ale ty se nedochovaly. Již dávno zvonily podzemní dráhy a vzdlušené vlaky ohromnými rychlostmi středem nebe a země, když král vstal od knihy básní a zabouřil na zvonek. Jeho hlas byl jasný, nezvykle čistý a melodický, takže sluhové ani svým uším věřit nechtěli.

— Pošlete mi sem velkého detektiva! Pak odkázal na později všechny nutné porady a přetrhnul drát stále vrčícího radiotelegráfu, zahloubal se znovu do čtení ve staré, prastaré knize veršů.

Veliký detektiv právě hledal (s nezbytnou dýmkou v ústech) klíč k záhadnému zmizení pokladu Radiové banky minulý pátek v pravé poledne, a veliký básník, jeho přítel, snídal, když zazvonil královský telefon. Několik minut nato otevřely se zlehka dveře královny pracovny a detektiv stanul v předeepsané vzdálenosti:

Vy všechno naleznete a vše dokážete, není-liž pravda? otázal se blahosklonně král.

Všchno, Vaše Veličenstvo, řekl sebevědomě veliký detektiv.

Král se podíval oknem na moře domů a síť drátů, na nekonečné vlny měst až k šedivému ob-

zoru v závratné dálce a pak znovu na detektiva, a řekl:

— Pak mi zde na světě najdete ženu, pane, — a — ženu, která by byla dosud pannou, pane! Chvilí bylo ticho v pokoji. Detektiv jako by zmrzl. Na stěně tikaly vteřiny. Slyšel jste? Můžete jít. Váš král se chce ženit.

A za detektivem zapadly dveře komnaty.

Sáhl si na čelo a láskyplně pohladil svou dýmku, vši silou své nezdolné energie si uvědomil, co se stalo.

Ó ženy! Detektiv znal vše a rozuměl všemu, jen jediná říše byla mu úplně neznámou. Byly to ženy. Jak nevyzpytatelná tajemství chovali tyto tvorové v sobě pro jeho logického velkého ducha. Ani jedinou myšlenkou nedovedl se upnout ku svému úkolu. Byl to heraklicky neproveditelný úkol. Tak se dostal do svého bytu.

Americký nábytek, hranatý jak smrt, stál pohotov k práci a dílu, rozumný jak Salomoun v pokojích i s básníkem, který dosud neskončil svou snědání. Detektiv přistoupil nesměle k básníkovi a zahleděl se do duté skořápky snědeného vajíčka na měkko a pak na básničku. Bylo to po prvé, co si velký detektiv nevěděl rady. Poklepáváje vidličkou na hranu talíře, ptal se zahanbeně:

— Kde najdu na zemi ženu? Básník se usmál a mazal dále krajíc zdravotního chleba.

— Víte vůbec, co žena je? řekl.

— Žena je nejdokonalší stroj pro výrobu dětí, byla vševedomá odpověď.

— Není to úplně, smál se básník, jsou i ženy bezdětné a přece jsou.

— Bože, bože, nepoznám vůbec ženy.

— Ženy, ó!

— Ženy jsou pro lásku, pane! triumfoval básník nad zoufalým hrdinou přítomnosti.

— Co to je láska? tázal se dětsky překvapen detektiv.

— Láska — to je opak války.

— Tedy mír?

— Láska, to je opak hrůzy.

— Tedy krása?

— Láska, to je opak civilisace?

— Ale pak musí být láska přišerně zpátečnický cit. Oh, zbavte mne takových archeologických úkolů! Jsem z tohoto světa a ne z oblak! Bože, bože, nepoznám vůbec ženy!

Nyní básník odsedl od své snědaně, přistřelil židli blíž zhroutčenému výtěčníku a počal jako babičky hovořivají o lepších minulých časech, hovořit o lásce, ženách a panenství.

Když dokončil bylo již pozdě k večeru a velký detektiv, nasadiv čapku, vyběhl do ulice.

V úlu života, mezi výboji elektřin a silokřivkami mocností současnosti pohybovali se unavení lidé, muži a ženy, neschopné již myslit na něco lepšího, než byla všesměrná dokonalost využití života.

Detektiv všimal si žen, které měly brýle, a chodily pádnými kroky, hovořící vážně a nelidsky jako profesoři exaktních věd. Přistoupil k ně- které z nich s uctivou otázkou: — Jste pannou, slečno?

— Panenství, opáčila dívka se skřípцем, překonaly jsme stadium kultu virginity, neboť brzdí vývoj. S pubertou dostávají se u děvčat jisté po- hlavní vzruchy, neboť sliznice...

A tu již detektiv bez pozdravu utíkal, přesvěd- čeně uvažuje, že nemůže být pannou dívka, která mluví řečí tak vědecky sprostou.

Král hledá lásku a ne moudrost, říkal si a díval se úkradkem mezi záclony bytů, které se již kladly ke spánku, aby viděl, jak se chová muž a žena, jsou-li sami o samotě, aby viděl, jak láska, ta nepokroková láska, věčně věkův stejná a jedno- tvárná, jak rozmanitě a rozmarně proměňuje lid- ské stroje v slzavá údolí a otevírá srdce klíčem štěstí. Viděl ženy, které kouřily doutníky a četly v novinách nadepsaných ROVNOPŘÁVNOST, a muže, kteří na ubruše počítali denní zisk. Viděl také lyričtější scénu pozdě již v noci, kdy muž uléhal s ženou, nezapomínaje svaté povinnosti manželské. Velký detektiv myslil, že objeví oka- mžik věčnosti, chvíli zapomnění strážné života, kapku vody vzkříšení a utajil dech. Avšak viděl, že muž ženu ani nelíbal, ani neobjímal, ale velký detektiv viděl, jak přes hezku a bledou hlavu že-

ninu čte v žurnále své pokrokové socialistické stra- ny a detektiv viděl ženu, která nevzdychla tichou oddaností, ani nesevřela rty, přívřeší víčka roz- koši, ale počítala: 350 plus 7363 plus 649 jest 8362 násobeno číselným indexem valutovým... To nemohla být láska!

Ale detektiv také viděl ženu, která v bílém pra- covním plášti pítvala zelenou mrtvolu starého mu- že a bez zachvění vedla nůž jeho hrudi a břichem. Přistoupil nesměle k ní a zeptal se jí:

— Pardon, jste, prosím žena?

Viděl ženy bez jiskrných očí, bez kulatých řader a bez svůdných boků, jak měří a řeční, píše a před- náší, viděl je i v muniční továrně, jak místo mí- minek chovají v bílém náručí ocelové šrapnely. Po- díval se na takové ženy, na ženy moudré a vzdě- lané, a pak na oblohu a řekl si, že takové ženy nemohou zajisté rozuměti tomu, co je v májové noci ve hvězdách vznešeného.

Vzal si lístek na nádraží, znovu zapálil svou buclatou lulkou (Peterson-Dublin G B M), jako by rozžal nový plamének naděje, ohřál na něm kost- naté ruce a zabaliv se do plaidu, usadil se ve vlaku, který odjížděl daleko, daleko z města, do nezná- mých krajů na konci světa.

Král mezitím zanedbával více a více své po- vinnosti, byl nevrlý a nedůtklivý. Hořel hlubokou záští proti debilním sluchátkům a mluvčátkům,

kteřá mu opatřovala napínavá a učená vytržení mysli. Ale královí poddaní věřili, že čas jsou peníze a v křech nejubožejších životů rodili baňičky bankovek, akcií a cenin, usmívajíc se nad tímto beznadějným bohatstvím, kterého užiti neměli času. Ach, mít peníze, je snad ještě horší, než mít hlad.

Detektiv míjel město za městem, vlak duněl hrůzně tvrdými třídami, knítl se na dně stopatových ulic i po střechách takovýchto přehrad krásy, a detektivovo orlí oko marně hledělo do krajiny. Konečně po dlouhé a dlouhé cestě zastavil vlak v pusté dálce, kde končil lidský krok i pokrok. Detektiv byl jediný cestující, který zde vystoupil. Vlak zahvízdl a střelbitě zmizel v jícnu dálky, ze které přijel. Detektiv stanul sám uprostřed pustých travnatých kopců, s pládem přes ruku a dýmku v ústech. Vykročil straní vzhůru vlnivou zemí za neznámým štěstím.

Kolem něho byly podivné nevidané věci, rostla zde tráva, divizny, vřes a ostružiny květy, byl to chudý kraj s jarním sluncem a pavučinami. Detektiv nikdy neviděl přírodu tak zblízka. Nebe pusté a prázdné působilo naň těžce a přišerně. Nedovedl je přeměřit, nedovedl dohlédnout za straně a svahy, byl sám uprostřed živého světa a cítil štěrk i mír, který vlévá tušení boha.

Pojednou se poděsil a vytrhl z kapsy browning. Zaujal obrannou posici a čekal. Proti němu řítilo

se malé bílé kůzle divokými poskoky, vesele a přitom přišerně prostě měčíc. Detektiv nikdy neviděl malé bílé zvíře, které by takto skákalo a takto měčilo.

Ale pojednou vypadl browning z detektivovy ruky, neboť cítil, že musí smeknouti svou čepici. Za kůzlem přiběhla dívka zlatých vlasů a modrých očí, světla, jasná a průzračná jak duha Páně.

— Pardon, smím se vás ptát, jste-li žena? Dívka se začervenala, posunula ruku k ústům, snad se smála. Ale potom zazvonila jako horská světýlka nad detektivem modrou oblohou její slova:

— Maminka říká, že bych se měla vdávat.

Vás jsem hledal, vykřikl detektiv. Vezmete si Jeho Veličenstvo, ano?

— Ale vždyť já ho neznám, kromě tatínka jsem neviděla ještě žádného muže, namítla nepřekvapěně dívka, vždyť nemohlo být nic nepřírozeňšího na tomto pustém kopci, světa vzdáleném, než rozhovor velkého detektiva s venkovskou kráskou o královském sňatku.

— Jste krásná? naléhal podivný cizinec.

— Podívejte se, smál se pramen radostí, hvězdíčka lásky, květina smíření. Podívejte se sám!

Detektiv otevřel oči a díval se na usměvavé rty a řady bílých zubů, díval se do očí, jaké nikdy v životě neviděl. Pojednou, snad že mu byla z úst

vypadla, shýbl se pro svou vyhaslou dýmku a zbytečně ji oprašuje, koktal nejistá zmatená slova.

Slunce naposledy zasvítilo očima, pak se víčko večera zavřelo spánkem světla, a modroočerný večer pohladil kopec za kopcem a objal podivnou trojici bytostí na zelené jarní mezi, dívku, detektiva a kůzle.

Po několika dnech se stala řada podivných příhod. Předně po mnoha a mnoha měsících po prvé nastoupili nějakí cestující na poslední stanici dráhy. Byl to pán v čepici, dívka s uzlíčkem v ruce a bílý čtvernožec neurčitého vzhledu, jaký ještě nikdy nejel vlakem západní dráhy. Muž s dívkou se drželi za ruce a malé zvířátko z toho mělo zřejmou radost.

Za druhé zavál nad palácem královým veliký prapor a trubači troubili do celého světa, když detektiv vcházel do královského paláce, veda dívku, s ranečkem z růžového ubrousku, ke králi.

— Vaše Veličenstvo, vykonal jsem svůj úkol, řekl detektiv a v pohledu, který naposledy upíal na rty dívky, bylo víc než smutek rozloučení, víc než slib nejkrásnější vzpomínky.

— Avšak, Vaše Veličenstvo, dodal po krátké chvíli váhání, pannu vám nepřivede žádný detektiv.

Král se jen usmál osudem monarchů a vzav růžovou ručku dívčímu do své ruky, vedl královnu

k oknu. Na nebi svítily hvězdy v kouzelných obrazcích, byl pozdní večer, večerní máj, byl lásky čas.

*

Detektiv chvilí se díval na jejich stín, pak hlasem povzdychl a vši silou své vůle přemohl slzu, jež se mu drala do oka. Taková byla první detektivova láska.

OBSAH:

Úvodem	7
Záhada bílé knihy	9
Tajemství trestnice	13
Muž, který má dost času	18
Stihání Boha	24
Milenci	35
Detektivní pohádka	43

OD TĚHOŽ AUTORA VYŠLO:

PODMOŘSKÉ HVĚZDY (PROSY A BÁSNĚ)

1923

OBRATNÍK KOZOROHA (ROMÁN)

1926

CAMBRIDGE-PRAHA

(FEUILLETONY, EPIGRAMY, KARIKATURY)

1926

ABECEDA LÁSKY (MALÉ BÁSNĚ)

1926

HORS D'OEUVRE

(FEUILLETONY, EPIGRAMY, KARIKATURY)

1927

NEVĚSTA (REVUE A BALETY)

1927

KRUH ČETBY ZÁBAVNÉ A VZDĚLÁVACÍ

SV. 17.

HLEDÁ SE MUŽ,
KTERÝ MÁ DOST ČASU

NAPSAL

ADOLF HOFFMEISTER

VYTISKLA

KNIHTISKÁRNA ORBIS

V PRAZE

V 1100 VÝTISCÍCH

KROMĚ TOHO VYDÁNO 50 ČÍSLOVANÝCH
A AUTOREM PODEPSANÝCH VÝTISKŮ
NA SIMILIJAPANU

1927

